SAFLE TREFTADAETH Y BYD
Llechi Cymru
Wales Slate
WORLD HERITAGE SITE

Bwrdd Partneriaeth Safle Treftadaeth y Byd
Tirwedd Llechi Gogledd Orllewin Cymru

unesco
The Slate Landscape of Northwest Wales Inscribed on the World Heritage List in 2021

Nodiadau cyfarfod: 07.03.2025

Ymddiheuriadau:
Cyng. Medwyn Hughes (Cyngor Gwynedd), Ceri Williams (Castell Penrhyn), Stephen Churchman (Cyngor Cymuned Garndolbenmaen), Andrew Edwards a Gwenan Hine (Prifysgol Bangor), Nia Haf (Cyngor Gwynedd), Llywela Haf Owain (Cyngor Gwynedd)

Yn bresennol:
Yr Arglwydd Dafydd Wigley (Cadeirydd), Sioned Williams (Cyngor Gwynedd), , Kate Robert (Cadw, Zoom), Hannah Joyce (Cyngor Gwynedd), Roland Evans (Cyngor Gwynedd), Naomi Jones (Parc Cenedlaethol Eryri, Zoom), Sian Rees (ICOMOS-UK, Zoom), Gareth Jones (Cyngor Gwynedd), Phil Bushby (Amgueddfa Cymru), Christopher Catling (RCAHMW, Zoom) Angharad Tomos (Yr Orsaf), Dafydd Roberts (Partneriaeth Ogwen, Zoom), Elwyn Evans (Cyngor Cymuned Llanfihangel y Pennant, Zoom), Lowri Hedd Vaughan – GwyrddNi, Zoom), Michael Bewick (JW Greaves), Jenny Emmet (Heneb, Zoom), Dafydd Gwyn (Govannon), Dan Amor (Cyngor Gwynedd)

1. Croeso, cyflwyniadau ac ymddiheuriadau • Nodwyd yr ymddiheuriadau a chroesawodd DW bawb gan gynnwys aelodau newydd a gyflwynodd eu hunain • Amlinellodd DW ddiben y Bwrdd Partneriaeth ynghyd â swyddogaethau a chyfrifoldebau'r aelodau	
2. Cofnodion y cyfarfod blaenorol a materion yn codi • Anogwyd aelodau i'n hysbysu petai unrhyw fater yn codi yn ymwneud â chyfathrebu gan Llechi Cymru • **Cam Gweithredu DA:** Cysylltu â'r brifysgol am gyflwyniad pellach ar eu hastudiaeth (effaith y statws STyB ar Iaith) • Diweddariad cryno ar gyfathrebu a chamau gweithredu ynghylch troseddau treftadaeth diweddar. Petai'r aelodau yn clywed am unrhyw ddigwyddiadau yn eu hardaloedd, gofynnwyd iddynt ein hysbysu - Tudalen newydd ar wefan Llechi Cymru: cliciwch yma • Dogfen Ddiweddariad Mawrth: cliciwch yma	**DA: cysylltu â'r Brifysgol**
3. Crynodeb o swyddogaethau a chyfrifoldebau aelodau'r bwrdd • Rhoddwyd rhagor o fanylion am swyddogaethau a chyfrifoldeb aelodau'r bwrdd, ynghyd â chrynodeb o strwythur rheoli newydd Llechi Cymru • Y Bwrdd Partneriaeth i roi mewnbwn i'r broses o wneud penderfyniadau ar lefel strategol (e.e. sganio'r gorwel, cyfleoedd, risgiau)	

• Grŵp gweithredu i weithio ar lefel weithredol, gydag adrodd rhwng y bwrdd a'r grŵp gweithredu • Gofynnwyd i'r aelodau roi gwybod i ni petai ganddynt awgrymiadau ar gynnwys ar gyfer cyfarfodydd thematig • Crynodeb bras o'r modd y mae prosiectau cymunedol LleCHI LleNI yn ffitio i'r strwythur llywodraethu • Rydym yn dysgu gwersi gan gymunedau o ran yr heriau sy'n ein wynebu, mae gennym gyfrifoldebau tuag at y cymunedau hyn ledled y STyB • Mae'r buddiannau i'r cymunedau hyn o bwysigrwydd allweddol yn yr hyn yr ydym yn ceisio'i gyflawni • Dyma fersiwn newydd o'n strwythur Llywodraethu, a gallwn wneud addasiadau os bydd angen	
4. Trefniadau rheoli risg • Bydd y grŵp gweithredu yn gyfrifol am adnabod risgiau ac adrodd i'r bwrdd • Nid oedd y grŵp gweithredu wedi cyfarfod eto • Gofynnwyd i aelodau'r bwrdd ein hysbysu am unrhyw risgiau a allai godi	
5. Diweddariad STyB **Diweddariad is-grŵp Cadwraeth a Chynllunio** KR • Nodwyd cyd-destun y grŵp er budd yr aelodau bwrdd newydd • Llyfryn newydd 'Gofalu am Dirweddau Llechi Cymru' - pam fod llechi yn bwysig a beth y gallwn ei wneud i ofalu am y tirweddau hyn • Trafodwyd y dulliau o gylchredeg y fersiynau digidol (**cliciwch yma**) a phapur, gan gynnwys: - cylchredeg i grwpiau addysg, is-grwpiau eraill, partneriaid, rhanddeil-iaid - Cylchredeg drwy'r llyfrgelloedd - Arolygiaeth Cadw - Rhaglenni, digwyddiadau a gweithgareddau LleCHI LleNI - Ysgolion - Manteisio ar ddigwyddiadau partneriaid, rhanddeiliaid a sefydliadau eraill - Cyfathrebu / datganiad i'r wasg adeg y cyhoeddi - Presenoldeb ar wefannau Cadw a Llechi Cymru - Gallai Heneb gynorthwyo i gylchredeg **(Cam gweithredu DA)** - Gallai Yr Orsaf gynorthwyo i gylchredeg a gofynnwyd am 20 copi (Gweithred DA) - APCE yn fodlon cynorthwyo i gylchredeg - Roedd yr Awdurdodau Cynllunio yn fodlon cylchredeg rhai copïau - Gallai hyn ffurfio rhan o gyfarfod thematig ar gyfathrebu • Gofynnwyd i'r aelodau roi gwybod i ni am unrhyw ddigwyddiadau neu weithgareddau lle y byddai modd rhannu'r llyfryn **Diweddariad is-grŵp Buddion** MB • Nodwyd cyd-destun y grŵp er budd yr aelodau bwrdd newydd • Roedd y grŵp yn tyfu • Bu cynnydd sylweddol mewn ymgysylltu cymunedol (yn enwedig o ran y prosiect LleCHI LleNI) • Trafodwyd datblygiadau arfaethedig yn y STyB, troseddau treftadaeth (roedd Heddlu Gogledd Cymru yn bresennol) a'r daith gylchol Llyn Padarn newydd yn y cyfarfod diweddaraf o'r is-grŵp, yn ogystal â thrafodaeth	**DA: cysylltu â Heneb ac AT am y llyfryn**

gydag Eryri Mynydd a Môr ar hyrwyddo'r Dirwedd Llechi fel cyrchfan i ymwelwyr Trafodaeth: STyB a hyrwyddo twristiaeth: • Cytunwyd wrth reswm bod sgôp i hyrwyddo rhannau o'r STyB (gyda STyB y Cestyll) fel cyrchfannau i ymwelwyr, ond cyn dechrau ar y fenter, rhaid sicrhau bod ein cymunedau yn cael budd o'r amcanion. Dylai fod yn berthynas symbiotig, rhaid cael cydbwysedd • Rhaid i'r amcanion hyn fod yn unol â Chynllun Twristiaeth Cynaliadwy Gwynedd ac Eryri • Gallai'r rhain fod yn sail trafodaeth mewn cyfarfod thematig yn y dyfodol • Awgrymwyd y dylai cynrychiolwyr cymunedol ynghyd â busnesau fod yn rhan o ddylunio mentrau o'r fath • Holwyd sut y gellid mesur y buddiannau dilynol i gymunedau • Codwyd pryderon am yr effaith negyddol ar eiddo rhent, tai • Ar ôl ei hail-agor, byddai'r Amgueddfa Lechi yn gweithredu fel hwb naturiol i'r STyB, ac yn atyniad i ymwelwyr • Codwyd pryderon am effaith amgylcheddol targedu a denu ymwelwyr o dramor	
6. Diweddariad am ariannu HJ **Llewyrch o'r Llechi (wedi'i ariannu gan Lywodraeth y DU)** **Hwb Dinorwig** • Yr Amgueddfa Lechi: gwaith ail-ddatblygu yn mynd rhagddo yn dda. Dydd-iau 'Tu ôl i'r llenni' wedi eu trefnu ym mis Mawrth ac Ebrill • Parc Padarn: Gwaith cadwraeth inclein A1 i'w gwblhau yn fuan. Gwaith wedi dechrau ar y Ganolfan Groeso. Caniatâd cynllunio yn ei le ar gyfer sied y Fire Queen a strwythurau Hafod Owen yn Chwarel Vivian • Cais ar y cyd i gronfa Croeso Cymru, Pethau Pwysig gan Barc Padarn a'r Am-gueddfa Lechi **Hwb Ogwen** • Neuadd Ogwen: mesurau gwrthsain a sain a goleuo newydd wedi'u gosod, sydd wedi bod o fudd mawr i'r lleoliad • Yr Hen Bost – gwaith wedi dechrau ar y safle • Llwybrau cerdded – gwelliannau amrywiol i Lôn Las Ogwen **Hwb Ffestiniog** • Prosiectau Aelwyd yr Urdd, Llwybr Llechwedd a 22/23 Stryd yr Eglwys, yn gwneud cynnydd da **Gwelliannau i gyrchfannau** • Llanberis, Blaenau Ffestiniog, Bethesda, Penygroes, Porthmadog a Tywyn, gan gynnwys: - Gweledig brand Llechi Cymru - Strategaeth arwyddion - Ail-wynebu llwybrau cerdded a ffyrdd - Mewnosodiadau llechi mewn llwybrau cerdded - Meinciau clyfar **Celf Gyhoeddus** • Blaenau Ffestiniog – murlun Original Roofing Company wedi'i gwblhau	

• Penygroes – cerflun Angharad Pearce Jones • Porthmadog – cerfluniau Howard Bowcott • Tywyn – atgynhyrchiad o wagen lechi a thirlunio • Bethesda – llechi wedi eu cerfio fel rhan o brosiect Yr Hen Bost (i'w gwblhau ar ddiwedd y cytundeb adeiladu) • Llanberis – caniatâd cynllunio wedi'i wrthod, prosiect arall yn cael ei ddatblygu **LleCHI LleNI (Cronfa Treftadaeth y Loteri Genedlaethol)** • 3 taith gerdded a 3 darlith cyhoeddus wedi'u cyflwyno, pob un yn llawn ac wedi cael derbyniad da • Mae digwyddiadau a gweithgareddau eraill yn cynnwys: - digwyddiad Llechi'r Enfys (rhan o fis LHDTC+) - Sesiwn i newydd-ddyfodiaid i'r ardal - cyflwyniad i'r Iaith, hanes a mytholeg - Sesiwn yn rhannu hen ffotograffau a thrafod gwaith y ffotograffydd Issac Hughes Hefyd: • Rhaglen grantiau cymunedol LleCHI LleNI (ceisiadau niferus) • Cwrs Cynefin a Chymuned (grymuso cymunedau i groesawu twristiaeth cynaliadwy cymunedol) i'w gyflwyno gan Gwmni Bro Ffestiniog • Ymgyrch i gyfathrebu negeseuon iechyd a diogelwch i lansio yn yr wythnosau nesaf • Camau cychwynnol prosiectau cadwraeth cymunedol (ardal Ffestiniog) wedi dechrau (gan weithio gyda Heneb: Ymddiriedolaeth Archaeoleg Cymru) • Prosiectau yn gweithio gydag ysgolion lleol wedi dechrau (swyddog Addysg a Sgiliau LleCHI LleNi) • Prosiect Llysgenhadon Llechi Ifanc i lansio ym mis Medi	
Unrhyw Fater Arall • BBC Countryfile 16 Mawrth 2024 - pennod ar STyB Tirwedd Llechi Gogledd Orllewin Cymru • Diolchodd DW staff Llechi Cymru am eu gwaith caled. Yn ogystal diolchodd DW i Nia Jeffreys am ei gwaith fel rhan o'r grŵp hwn, gan nodi y byddwn yn croesawu'r Cyng. Medwyn Hughes yn y cyfarfod nesaf • Byddai taith arbennig y tu ôl i lenni'r Amgueddfa Lechi Genedlaethol yn cael ei gynnig i aelodau Llechi Cymru, gyda dyddiad i'w gylchredeg ar gyfer 3 Ebrill **Cam gweithredu HJ**	**HJ: cylchredeg gwahoddiad i nodi'r dyddiad**
Dyddiad y cyfarfod nesaf • 26 Medi 2025 **Cam gweithredu DA**	**DA: cylchredeg gwahoddiad i nodi'r dyddiad**